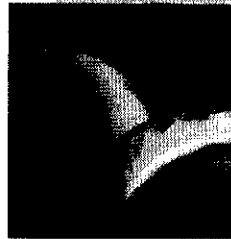
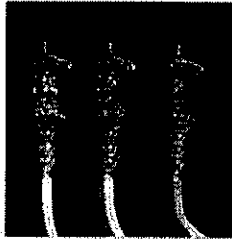

INSTITUTE
FOR
JEWISH
CONTINUITY

OPPORTUNITIES FOR LIFE-LONG LEARNING

7504 SEVEN MILE LANE · BALTIMORE, MD 21208

410-415-3755 · INFO@GOIJC.ORG · WWW.GOIJC.ORG

Ethics & Ethos: Timeless Lessons from the Weekly Parsha

Toldos: Favorites and Family

Rabbi Shmuel Silber

November 19, 2014

Sponsored by Rabbi and Mrs. Yossi Greenfield 'Iekavod Rabbi Shmuel Silber for his intense and outstanding Shiurim and lectures enlightening Torah study in our community,'

and by Rosalie Sklar in memory of her late husband, Dr. Manfred Sklar, in commemoration of his Yahrzeit

THIS COURSE IS DEDICATED IN MEMORY OF:

אסתר חיה זל בת צבי ופרומה עלקא פייגא בת מאיר ופשא לאה זל נח בן אברהם ופייגא זל
תהא נשמתם צרורות בצרור החיים

MAY THEIR SOULS BE BOUND IN THE EVERLASTING BOND OF LIFE

1. בראשית פרק כה

כח ויאָהֵב יַצְחָק אֶת־עֵשָׂו כִּי־צִיד בְּפִיו וְרֵבֶקָה אֶהֱבֵת אֶת־יַעֲקֹב:

28. And Isaac loved Esau because [his] game was in his mouth, but Rebecca loved Jacob.

Approach #1:

2. שמן הסוב (חלק ג') דף 36

... , והטעם השני כי רבקה אוהבת את יעקב וא"כ ירגיש עשו את עצמו כמקופח ומבלי מי שיתדבק בו, ולכן מצד הדין רחם יצחק על עשו ואהב אותו, וזהו רק אהבה למלאות חסרונו, ומובן שלאהבה כזאת אין לה קיום כנ"ל.

Approach #2:

3. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כה סימן כח

[כח] כי ציד בפיו. שהיה מכבד את אביו ומה שהיה צד היה אוכל אותו אביו:

4. רד"ק בראשית פרק כה פסוק כח

(כח) ויאָהֵב יַצְחָק אֶת עֵשָׂו – אין צריך לומר כי יעקב היה אוהב, כי יותר היה אוהב יעקב מעשו, ולא היה אוהב עשו אלא שהיה מביא ציד למאכלו זהו שאמר בפיו, ובשר הציד הוא מוטעם, והוא היה זקן יותר משבעים שנה ... ויצחק לפי שהיה זקן ויושב בבית היה מתפתה לעשו שהיה מביא לו ציד ומתקן לו מאכל בכל יום, וזה היה אחר שזקן יצחק ובא בימים וכהו עיניו שהיה יושב בבית ולא היה מתעסק בשום דבר מעסקי הבית ...

5. שכל טוב (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כה סימן כח

(כח) ויאָהֵב יַצְחָק אֶת עֵשָׂו כי ציד בפיו, ולפי שהיה יצחק בן זקונים היה מעונג ומפונק והיה אוהב מיני מעדנים והיה עשו צד חיות ועופות ומבשל ומאכילו היפה ומביא יין מובחר ומשקהו: ורבקה אוהבת את יעקב. לא נאמר אהבה אלא אוהבת, כל זמן ששומעת דבריו הנעימים ורואת דרכיו התמימות מוספת לו אהבה על אהבה:

6. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת תולדות פרק כה סימן כח

ד"א כי ציד בפיו. היה שואל לאביו היאך מעשרין את המלח ואת התבן, והיה יצחק אוהבו סבור בו שהוא מחמיר במצות, והוא לא היה שואל אלא לרמות את אביו, אבל רבקה שהיתה רואה מעשיו הרעים לא היתה אוהבת אותו, אבל ליעקב שהיתה רואה שהוא איש תם, ואוהב ללמוד תורה, והיה הולך לבית המדרש, היתה אוהבת אותו:

7. שלה

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו... האהבה של יצחק הרי היתה אהבה תלויה בדבר, "כי ציד בפיו", ממילא בטל דבר בטלה אהבה. כשמתבטלת סיבת האהבה מתבטלת האהבה, והיא נעשית לדבר שבעבר, שהיה פעם. ולכן כתיב "ויאהב" לשון עבר כשהיה "ציד בפיו". אבל אהבת רבקה ליעקב היתה אהבה שאינה תלויה בדבר, שלעולם לא בטלה. ולכן כתוב אצלה "ורבקה אוהבת" — בינוני — תמיד, בכל עת ובכל הזדמנות היא אוהבת אותו. אהבה שאינה פוסקת לעולם. כי האהבה אינה תלויה בשום מטרה גשמית ואנוכית.

8. משנה מסכת אבות פרק ה

כל אהבה שהיא תלויה בדבר בטלה אהבה ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם

Approach #3:

9. שיחות הרצ"ה

ומכאן ההבדל בין יצחק לרבקה. יצחק היה לעילא ולעילא, אבסטרקטי, אבסולוטי, שמימי, ומצדו תיתכן אפשרות של סדר כזה שעשו יהיה מספק את הגשמיות של העוסק בתורה. אבל רבקה היתה מנהלת המשק — "בעלת הבית", גם בדברים שבקדושה. היא ראתה את שחיתותו ורשעותו של עשו, וידעה שאפילו להיות מטייע לעוסק בתורה אינו זכאי ואינו ראוי. אצל יצחק מופיע בירור החלטי, מתוך המשך רוח הקודש, שכן ראוי להיות וכך יתגלה באחרית הימים. וסדר הברכות הזה שיתגלה באחרית הימים צריך להופיע עכשיו באופן מסובך ומשובש, מתוך הנפעלות האלוהית של יצחק.

(כח) ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו יצחק
אבינו היה המשך של הכיוון האידיאלי הרוחני של אברהם אבינו, "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ד'". ועם כל החינוך וההדרכה של אברהם אבינו, מופיע דבר משונה ומצער: עשו. בודאי היה חשק להמשך דורות של מקדשי השם. אבל עשו בשלו, בעקשנות: "איש ידע ציד". בשום אופן אין אפשרות לתקן. במצב כזה אולי היתה אפשרות שיהיה כמו אצל יששכר וזבולון: יעקב ישב וילמד תורה ועשו יספק לו כל צרכיו, יתן לו הכל — אמילו מלח ותבן. לכן: "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו".⁸

10. Rabbi Samson Raphael Hirsch (25:28)

V. 28. A second factor, which could only have a pernicious effect was the difference of the feelings of the parents towards the children. Unity and complete agreement of parents in the education, and the same feelings and love to all their children — even to those who are not so good, yea, just those require most of all, even more than those who are physically weak or ill, loving care and consideration and sacrifice — that is the first fundamental condition and the corner stone of every education — That Isaac's sympathies were more inclined toward's Esau, Rebecca's to Jacob can moreover easily be explained by the attraction of opposites. We see Isaac, risen up again from death on the altar, preferring to withdraw from the bustle of the world and to live quietly in the proximity of the desert, living at the well of the "Live-One-Who seeth me" away from the busy traffic of men. That Esau's lusty active nature appealed to him, and that he perhaps saw in him a force which he had lost could be a support to the home, would be quite possible. Rebecca, on the other hand saw in Jacob's whole being a picture of a life unfolding of which in her father's house she had never had the remotest idea — the sympathies are explainable, but parents should not allow such hidden feelings to influence them in making any difference in their love towards the children.

ציד בפיו. Either: "he went a-hunting with his mouth", he tried to enthrall his father with tales of his adventures and deeds of a ring-do at his hunting, or — which seems more probably — "he was a hunter with his mouth", he practiced his art of stalking, with his mouth too, was able to entrap his father by his speech. But Rebecca's love for Jacob came by itself, was not "caught", just he himself won her.

simply: אהבת אב יעקב.

(A)

(כח) ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו הצד המושכל שחשב יצחק בראותו מעשה עשו, באיזה אופן חשב שישמשו דרכיו אל הקדושה העליונה שעתידיה לצאת ממנו, כיון שהוא הבכור, הוא: כי ידע שהאומה הנבחרת העתידיה לצאת מזרעו הלא תהיה לאור גוים, ולתקן חפץ השם יתברך בעולמו. והנה, לא ידע איך יהיה דרך תיקון העולם, אם בנחת וטוב ובדברים טובים וניחומים, כמו שיהיה לעתיד לבא, ש"לא ישא גוי אל גוי חרב"¹⁰, ומכל מקום עמים רבים ילכו אל ד'י¹¹, והלכו כל הגוים לדרוש תורת חסד ואמת ממקור ישראל, כי יתגלה להם אורם ותפארתם, או שיהיה צריך גם כן לכלות הרעים ע"י חרב ומלחמה, שלא יתקוממו נגד חפץ ד', וכאשר באמת גם כח זה היה דבר נחוץ, כי הרעים לגמרי ההכרח לכלותם מן הכרם, כו' אומות ועמלק, וכיוצא בהם, אלה שידע יודע כל תעלומות שתכלית טובה לא תצמח מהם רק רע להטבה הכוללת.

(B)

והנה יעקב, בהיותו יושב אוהלים, ודבק תמיד במדת האמת והחסד, הנה אין בסגולתו לחגור חרב ולהשתמש במדת האכזריות והנצחון במקום הדרוש, אם כן איך תצא ממנו הסגולה הזאת אם תהיה דרושה לזה. על כן חשב יצחק כי עוד לא נבררה הסגולה לגמרי, ואם כי יעקב טוב מאד כשהוא לעצמו, ראינו כבר הרבה צדיקים שמהם לא יצאו סגולות כלליות. וכיון שראה שזה הכח של ההתגברות והנצחון חסר ליעקב לגמרי, וגם הבכור, שהוא אות על חפץ ד' בסגולה העתידיה לצאת ממנו, הוא עשו, על כן היתה אהבתו דבקה אל עשו, מצד שצפה שממנו תצא הסגולה של תקנת העולם כולו, שבודאי יהיה רצון השם יתברך שישתמש לזה גם כן כח ההתגברות והחרב, על כן "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו", המורה על תכונתו להתגבר על החיות הטורפות ולהכניעו, וכח זה יטב מאד להשתמש בו עם בני אדם הדומים להן.

(C)

(D)

והנה, רצון השם יתברך היה שבאמת יהיה יעקב גמר הבירור, ויהיה כולו זרע אמת¹², והמדות הרעות לא יהיו בו כלל שם וזכר למו, כי הן לעצמן מום הן בנפש, "נפש רשע איותה רע"¹³. אך הרי צריך שימוש לפעמים במדות הרעות, על כן היה רצון השם יתברך שיהיה ליעקב כח זר חוץ לנפשו, שיהיה אפשר לו להשתמש במקום הצורך במדות הרעות, אבל בתור קנין של נפש לא יהיה בו כלל. על כן יצא עשו תחילה, ודרשו חז"ל כדי

Approach #3:

11. קדושת לוי בראשית פרשת תולדות

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו (כה, כח). פירוש, כי צדיק התענוג שלו מעליות ניצוצות, שמעלה הניצוצות אשר נצודו בקליפות, ובמה הוא מעלה אותם, בתורה ובתפלה שלו שהיא בפה. וזהו 'כי ציד בפיו', בפיו שלו מוציא הניצוצות. וזהו 'ויאהב יצחק את עשו', כי בשורש עשו היה ניצוצות אשר ניצודו שם, דהיינו נשמת שמעיה ואבטליון ונשמת רבי מאיר, וכך כמה ניצוצות עד ימות המשיח: